Nro. 226.

DZIENNIK

Patryotycznych Polityków w Lwowie.

Dnia 4go Października 1797.

Gazety.

FRANCYA.

Z Paryża dnia 9. Września.

(*Dalszy ciąg Excerptu.*)

Lecz Xiąże waleczny i nieuſtraſzony w polu, we wſzyſtkich innych rzeczach nadto ograniczony, od podłych i przewrotnych otoczony ludzi, zna ich doſkonale, i zupełnie im ſię powodować daie, ich mierność i niezdolność wſzelkie

od niego oddala talenta, a pewni, iż więcey u niego wymogą niſkie pokłony, niż prawdziwa zasługa, dowodzą iż lepiey tam bydź kucharzem, niż poradnikiem.

Trzeba mi było dziewięciu godzin pracy do namówienia Xiążęcia, ażeby napiſał do Jenerała Pichegru liſt o 9. wierſzach. To nie chciał, ażeby ten liſt był iego ręką piſany, to żeby go niedatować, to znowu żeby nie nazywać *Pichegrü* Jenerałem, przez boiaźń, ażeby w tym tytule nie uznał Rzplitey, która mu ten tytuł nadała. Nowa trudność względem Adreſſu i pieczęci z herbami.

Dał ſię nakoniec zwyciężyć. Napiſał do Jenerała *Pichegru*, imieniem iego piſanym.

Udałem ſię iak nayraniey do *Bazylei*, zkąd wyſłałem *Faucha* do *Altenkirchen* do Jenerała *Pichegru*.

Pichegru otworzywſzy liſt Xiążęcia, a poznawſzy iego rękę, natychmiaſt po przeczytaniu oddał go *Fouchowi* mówiąc: Widziałem podpis, i doſyć mi na tym. Słowo Xiążęcia ieſt zakładem, na którym kazdy *Francuz* polegać powinien. — Odnieś ten liſt.

Na

Na ten czas *Fauche* tłumaczył żądania Xiążęcia. 1. Ażeby *Pichegru* ogłosił Króla w swoiey armii, i wystawić kazał białą Chorągiew. 2. Ażeby oddał Xiążęciu *Huninge*.

Pichegru nie zezwolił na to: „Nic nie zrobię niespełna (rzekł). Nie chcę bydź trzeciem tomem *Lafaieta i Dumouriera*. Znam moie sposoby; są one tak obszerne, iak pewne. Nie kończą się one w moiey armii, lecz się rozpościeraią w Paryżu, w Konwencyi, w Departamentach, i w armiach Jenerałów moich kolegów równo ze mną myślących. Nic nie chcę czynić w części, trzeba razem wszystko zakończyć. Francya utrzymać się nie może Rzplitą, trzeba iey Króla, trzeba iey Ludwika XVIII. Lecz nie należy się zaczynać kontrarewolucyi, aż gdy iuż będzie pewność nieomylnego iey uskutecznienia. Taka iest moia dewiza.

„ Plan Xiążęcia do niczego nie doprowadza. Byłby wypędzony z *Huningi* w 4ch dniach, a ia bym z 15. zginął. Armia moia składa się z ludzi walecznych, i z hultaiów. Trzeba iednych od drugich odłączyć, i tak pierwszym dopomódz,

aże-

ażeby nie mieli ſpoſobu ſię cofnąć, i niewidzieli dla ſiebie ratunku, tylko w uſkutecznieniu przedſięwzięcia.

„Ażeby tego dokazać, ofiaruie ſię przeyść *Ren*, gdzie mi będzie wſkazano, dnia i godziny naznaczoney, i z taką liczbą woyſka i rynſztunków, jaka mi zoſtanie przepiſaną.

„W przód umieſzczę w fortecach Officerów pewnych, i równo ze mną myślących. — Oddalę łotrów, i oſadzę ich w takich mieyſcach, zkąd ſzkodzić ani ſię łączyć nie będą mogli. — Przeprawiwſzy ſię na drugą ſtronę *Renu*, ogłoſzę Króla, zatknę białą Chorągiew. Korpus *Kondeuſza* i armia Ceſarſka złączy ſię z nami, natychmiaſt przeprawiam reſztę woyſka, i wkraczam do Francyi. Fortece będą wydane, i na imie Króla obſadzone woyſkiem Ceſarſkim.

„Złączony z armią *Kondeuſza*, poruſzam ze wſzyſtkich ſtron moie ſprężyny, idziemy wraz do Paryża, i ſtaiemy tam w 14. dniach.

„Ale trzeba wam wiedzieć, iż ażeby żołnierz Francuſki wołał, *Niech żyie Król*, trzeba mu dać wina i po talarze, i trzeba ażeby mu na niczym w tym momen-

mencie nie brakło. Trzeba opłacać moią armią aż do czwartego lub piątego dnia marszu w territorium *Francuskim.*

„ To wszystko moią ręką pisane, odnieś Xiążęciu, i przynoś mi iak nayprędzey iego odpowiedź. „

Wszystkie okoliczności kazały się Kondeuszowi decydować, a decydować natychmiast. Prócz tego dobry rozsądek pokazywał iaki był człowiek *Pichegru*, iakie było iego zaufanie, i iego propozycye. *Europa* przyznawała iego talenta, a Xiąże był w stanie one osądzić.

Przytym iego postępek, iego plan był nowym tego dowodem. Przeszedłszy *Ren*, wszedłszy w śrzodek armiow Kondeusza i Wurmzera, uczynił swoią ucieczkę nie podobną, a gdyby w nadzieiach skutek był omylony, stałby się sam Emigrantem.

Jaka nierozsądna pretensya chcieć lepiey znać armią *Pichegru*, niżeli sam *Pichegru*, mniemać się bardziey znaiącym pograniczne Prowincye niż Pichegru, który w nich kommenderował, i który poosadzał po fortecach swoich przyiaciół.

Atoli ta pretensya zgubiła w tym iako i w innych razach Monarchią. Xżę Kondeusz czytaiąc ten plan, odrzucił go całkowicie.

Trzeba było dla uskutecznienia iego powierzyć go Austryakom. Xiążę na to nie zezwolił, ażeby iemu tylko należała się chwała kontrarewolucyi.

Odpowiedział Jenerałowi Pichegru przez uwagi, i cała iego odpowiedź była, ażeby do pierwszego powrócić planu: Ażeby ogłosił Króla bez przeprawienia się przez *Ren*, ażeby oddał *Huningę*, i ażeby na ten czas sam Kondeusz bez niczyiey wspołki, przyłączył do niego swoię armią.

Zaden sposób, żadne względy nie miały mocy nad Kondeuszem; myśl kommunikowania planu Wurmserowi, i dzielenia z nim swoiey chwały, czyniła go na wszystko głuchym.

Trzeba było przesłać te uwagi Jenerałowi Pichegru. Pan *Courant* odebrał to zlecenie.

Zaświadczam„ iż to Pismo znalezione było w pulareśie P. *d'Antraigues*. otworzone w obecności Jenerała kommenderuiącego *Buonaparte* i Jenerała *Clarke*, za-

datowane przezemnie w *Montebello* dnia 5. *Prairial* Roku 5. Rzplitey.

Jenerał dywizyi fzef Sztabu Jeneralnego.

(Podpifano) *Berthier.*

Na mieyfce *Carnota* obrany zoftał Direktorem *François de Neufchateau.*

Tuteyfzy obywatel *Betami* podał do wiadomości publiczney, że pewna ofoba była u niego imieniem brata i fekretarza Jenerała Pichegru, i przyrzekła mu znaczną nadgrodę, gdyby chciał do iego uwolnienia z *Temple* dopomodź. Na to wiele iuż ofób miało fię umowić, lecz Obyw: *Betami* dawniey pod kommendą Jenerała Pichegru będący przez wyiawienie rzeczy, zamysłom ich przefzkodził. — Gdy niektórzy z członków deputacyi woyfkowey na deportacyą fkazani zoftali, przeto Rada 500. na proiekt Jen: *Jourdan* nową mianowała, w niey zafiadaią teraz OO. *Talot*, *Portes*, *Matin*, *Savary*, *Echafferiaux i Jourdan.* — Wieść o arefztowaniu Margrabiego de *Bouille* ieft nie pewna. Jener: *Dumourier* wcale fię tu nie znaydował, wfzy-

wſzyſtko co ſię o nim w niektórych dziennikach znaydowało, z prawdą ſię nie zgadza. — Mieyſca 3ch oſób nie zaſiadaiących więcey w Kommiſſyi Edukacyi publiczney maią bydź natychmiaſt innym powierzone; ma bydź także podany proiekt przeſzkodzenia, ażeby Roialiści żadnego wpływu do edukacyi młodzieży nie mieli.

Słychać, że *Barthelemi* na wyſpę *Madagaſcar* deportowany zoſtanie. — Wiele oſób na wygnanie ſkazanych tymczaſem do zamku *Hamm* przewieziono, między niemi znayduie ſię wdowa po Xiążęciu *Orleans* i Xiąże *Conti*, który teraz na wſi mieſzkał. — 22. znacznych emigrantów, w liczbie których ieſt Xiąże *Choiſeul* i Baron de *Breteuil*, i oprocz tego 1208. a według drugich 1500. innych emigrantów zoſtało tu areſztowanych wſzyſcy deportowani bydź maią.